

Norsk teater i medvind

Norsk teater opplever en oppblomstring. Publikum er ikke lenger en ensartet gråhåret gruppe. Teateruttrykkene på scenene er mange. Og den offentlige oppmerksomheten øker.

Meninger

Elisabeth Leinslie

Elisabeth Leinslie anmelder teater og dans i Dagsavisen

21. mai 2007

Norsk teater er inne i en oppgangstid. De høye publikumstallene og det kunstneriske nivået vitner om det. Samtidig ser vi en økende dekning av teater i mediene. Kanskje kan vi takke Ibsenåret for dette? Tross mye kritikk ga Ibsenåret teatrene stor oppmerksomhet og mer penger å lage teater for. Det ble da også produsert en mengde forestillinger, og flere spilles fremdeles i inn- og utland.

At norsk teater etterspørres på teatre og festivaler rundt om i verden, er gledelig. Selv om eksporten fremdeles er forsvinnende liten sett i forhold til andre europeiske land. Jeg vil også minne om at eksporten oftest er et resultat av enkeltpersoners, kompaniers og nettverks satsing på utveksling og promotering. I utenrikspolitikken kunst- og kultursatsninger er teater, og annen scenekunst, det mest akterutseilte.

Gammelt og nytt

Vårsesongen på teatrene har vært mangfoldig. Scenene er blitt fylt med en god blanding av gammelt og nytt. Vi har fått se klassikere og ny dramatik, som den sveitsiske dramatiker Lukas Bärfuss og Trøndelag Teaters prosjekt Trondheim Open. Dramatisering av gamle og nye romaner har vært utbredt. Og regissørene har boltret seg i klassiske og eksperimentelle formspråk. Via frodig komediespill i «Lærde Damer», klassisk realisme i «Glassmenasjeriet», og absurd realisme i «Hjemkomsten». Til blanding av former i «Tvillingar», «Tilfellet Torgersen» og «Ingen skriv til obersten». Samtidig med de nye produksjonene, har flere forestillinger fra høstsesongen inntatt scenene i vår. Nationalteatret har videreført hele sitt Ibsen-repertoar fra i fjor, «Berlinerpoplene» og «Hair» var publikumssuksesser som ble spilt langt ut i vårsesongen.

Mest oppmerksomhet denne sesongen fikk Hartmanns «Markens Grøde» på Nationalteatret. Et overflødigshorn av en forestilling som begeistret de fleste kritikere, inkludert meg selv. Den tyske regissøren Sebastian Hartmann tøyde både Hamsuns historie og skuespillerne over i nye landskap med sitt tyske regiteater. Ikke minst sprenget han teatrets konvensjoner. Forestillingen spilles fremdeles for fulle hus. Er du så heldig å få tak i en billett, så kan du vente deg en grensesprengende opplevelse som kan vise deg nye måter å tenke teater på.

Romaner

«Markens Grøde» er også en del av en større tendens denne våren. Dramatisering av romaner. Noe både Oslo-teatrene og flere regionteatre har satsset på. Romaner av Linn Ullmann, Ingvar Ambjørnsen, Agota Kristof, Leo Tolstoj, Klaus Hagerup, Wolf Erlbruch, Knut Nærum, Gabriel García Márquez, Jens Bjørneboe – og altså Knut Hamsun – er ført til scenen. Forestillingene som er basert på romanene har kun det til felles at det ligger en roman til grunn for prosjektet. Ellers er de totalt forskjellige. Teatrenes fokus på romaner har derfor først og fremst styrket sesongens mangfold.

Fordelen ved å sette opp romaner framfor dramatik, er at man øker potensialet for å nå et bredere publikum. Sjansen for at man har et forhold til historien som spilles er større. Og gjenkjennelighet er som kjent et svært

effektivt virkemiddel når man skal lokke til seg publikum, og presse. Strategien har vist seg å virke. Både gode og dårlige forestillinger har fått rimelig stor oppmerksomhet.

Ulempen ved at romaner dramatiseres er at dramatikken må vike plass. Og det er som regel nyskrevet dramatik som blir trengt ut på sidelinjen. Ny norsk og internasjonal dramatik har bare i beskjeden grad blitt presentert på scenene denne sesongen. La oss håpe at de store teatrenes satsing på ny norsk dramatik tar seg opp igjen.

Økt interesse

Hver gang jeg går på teater opplever jeg at teaterinteressen blant folk i Norge er økende. Publikummet er ikke lenger en ensartet gruppe av eldre, borgerlige frognerfruer og – herrer. Massen av grått hår som fylte hovedscenen på Nationalteatret tidligere, har i dag en mer fargerik patina. Og hva folk går for å se forandrer seg også. Mangfoldet vi har sett på scenene denne våren kan vitne om at teatrene tar høyde for dette økende mangfoldet av tilskuere. Noe de har klart uten at det har gått på bekostning av deres kunstneriske integritet. Hvis dette er en bevisst strategi fra teatrenes side, så er den kjærkommen. Ingen ønsker seg vel et teater kun for den eldre garde.

Noen av de beste fra vårsesongen:

Klassikere

"«Tolvskillingsoperaen». Tekst: Av Bertolt Brecht. Musikk: Kurt Weill. Regi: Catrine Telle. Riksteatret.

"«Glassmenasjeriet». Av Tennessee Williams. Regi: Sofia Jupither. Nationalteatret.

«Glassmenasjeriet».

Romandramatiseringer

"«Markens Grøde». Dramatisering: Sebastian Hartmann og Hege Randi Tørressen. Regi: S. Hartman. Nationalteatret.

"«Ingen skriv til obersten». Dramatisering og regi: Yngve Sundvor. Det Norske Teatret.

"«Tvillingar». Tekstbearbeiding: Jon Fosse. Regi: Torkil Sandsund. Det Norske Teatret

Ny dramatik

"«Folkehelsa». Trondheim Open. Tekst: Carl Frode Tiller. Regi: Kjersti Haugen. Trøndelag Teater.

"«Våre foreldres seksuelle nevroser». Tekst: Lukas Bärfuss. Regi: Lars Erik Holter. Den Nationale Scene.

Teater til debatt

"«Tilfellet Torgersen». Basert på stykket av Jens Bjørneboe. Regi og manusbearbeidelse: Moqi Simon Trolin. Teater Ibsen.

"«Norsk nok». Tekst: Janne Langaas. Regi: Lene Therese Teigen. Barske Glæder i Kulturkirken Jakob.

Barneteater

"«**Natta**». Basert på Wolf Erlbruchs barnebok «Om Natta». Regi: Alex Scherpf. Agder Teater.

"«**Betre utan ball**». Tekst: Blenn Belden. Regi: Øyvind Osmo Eriksen. Det Norske Teatret.